

Klinkers, medeklinkers en tweeklanken

In de meeste talen, ook in het Nederlands, zijn woorden opgebouwd uit

klinkers en **medeklinkers**.

Klinkers en medeklinkers zijn klanken: je hoort ze. Zodra je een klank op papier zet, wordt deze klank een letter.

Er zijn in het Nederlands zes **klinkers**: **a / e / i / o / u / y**.

Medeklinkers zijn klanken die alleen maar duidelijk klinken als je er een klinker bij zet. Probeer maar eens alleen een **b** uit te spreken. Dat lukt haast niet.

Als een klank geen klinker is, noemen we hem een medeklinker: **b / c / d / f / g / h / j / k / l / m / n / p / q / r / s / t / v / w / x / z**.

De letter **y** kan zowel klinker als medeklinker zijn! Vergelijk de volgende woorden maar met elkaar: **Ymie** en **yoghurt**.

Als de **y** klinkt als een **j**, dan is het een medeklinker. Klinkt de **y** als een **i**? Dan is het een klinker!

Het Nederlands kent ook zogenaamde **tweeklanken**. Dat zijn klanken waarbij de beginklank overgaat in een andere klank. De klanken zoals **au** en **ei** noemen we tweeklanken.

Lettergrepen en het afbreken van woorden

Woorden bestaan uit medeklinkers, tweeklanken en/of klinkers. Je kunt woorden ook in grotere delen verdelen. Zo'n deel noem je een **lettergreep**: **let-ter-greep**. Je kunt heel eenvoudig en geluidloos uitzoeken uit hoeveel lettergrepen een woord bestaat: leg je hand onder je kin en spreek het woord geluidloos uit. Telkens als je kin naar beneden gaat, heb je te maken met een lettergreep. Probeer het maar eens met de volgende woorden: **lettergrepen** (4), **computerspellen** (5), **vrachtwagenrijbewijs** (6).

Kijk even naar het voorbeeld:

Morgen moet ik een belangrijke **voetbalwedstrijd** spelen.

een belangrijke **voet-
balwedstrijd** spelen.

belangrijke **voetbalwed-
strijd** spelen.

Het is belangrijk dat je een woord in lettergrepen kunt verdelen. Soms moet je namelijk een woord aan het einde van de zin afbreken en dat mag alleen aan het einde van een **lettergreep**. Onthoud dat je een tweeklank **niet**

verdelen mag, die letters blijven **altijd** bij elkaar staan!

In kranten en tijdschriften zie je steeds vaker fouten als het om het afbreken van woorden gaat. Misschien komt dat, omdat de computer de regels niet kent :). Leer jij de regels daarom goed!

Los of vast?

We gaan er eigenlijk vanuit dat je automatisch weet wat een woord is en dat je weet wanneer je een kleine ruimte moet laten tussen de woorden onderling. Soms is het best lastig om uit te zoeken of woorden los of juist aan elkaar geschreven moeten worden! Als je woorden, die los geschreven **moeten** worden, aan elkaar schrijft, krijg je vaak een andere betekenis. En dat geldt andersom ook. Soms wordt het zelfs onzin. Vergelijk maar!

Ik heb een huis en in dat huis werk ik aan mijn huiswerk. Dit is een logische zin!

Ik heb een huis en in dat huiswerk ik aan mijn huis werk. Dit is een rare, onlogische zin!

De woorden die hieronder staan, zijn allemaal los geschreven. Maar je kunt ze ook aan elkaar plakken. Je merkt dat hun betekenis dan verandert!

Ik heb een **huis**.

Lettergrepen

Als je woorden op een goede manier in lettergrepen verdeelt, kun je meteen uitzoeken of je te maken hebt met een **open** of een **gesloten** lettergreep.

Een **open** lettergreep is een lettergreep die eindigt op een **klinker**: ko–men, ka–ter. Een **gesloten** lettergreep is een lettergreep die eindigt op een **medeklinker**: kaar–ten, dub–bel.

Klanken

Als je naar de klinkers kijkt, of beter gezegd, als je naar de klinkers luistert, hoor je dat het Nederlands **korte** en **lange** klanken heeft.

Korte klanken worden in het Nederlands doorgaans met één letter geschreven. Ze klinken zoals de klanken in: **man** / **tent** / **rits** / **vlok** / **mus**.

Klanken kun je **kort** houden door een extra medeklinker te schrijven: **man** ⇒ **mannen** / **vlok** ⇒ **vlokken**. Je zorgt er zo voor dat de lettergreep **gesloten** blijft.

Als je geen extra medeklinker schrijft, wordt de korte klank vanzelf een lange klank:

Vergelijk
maar:

bom ⇒ bommen

bom ⇒ bomen

tak ⇒ takken

tak ⇒ taken

Lange klanken worden in het Nederlands meestal met **twee** letters geschreven. Ze

klinken zoals de klanken in: **maan** / **beest** / **doos** / **schuur**. Als je te maken hebt met een **gesloten** lettergreep, heb je voor een lange klank **twee** letters nodig.

Lange klanken kunnen in het Nederlands ook met **één** letter geschreven worden. Als je te maken hebt met een **open** lettergreep, moet je die lange klank meestal met één letter schrijven: **bo**–men, **ga**–pen, **schu**–ren.

Vorige

Een zin en zijn leestekens

Een **zin** bestaat natuurlijk uit woorden. Het eerste volledige woord van die zin schrijf je altijd met een hoofdletter.

In ons nieuwe huis werk ik altijd in de keuken.

Maakt hij zijn huiswerk in de woonkamer?

Wat is dat een leuk spel!

Op zondag kaarten mijn ouders samen.

Verder worden er in een zin **leestekens** gebruikt. Die leestekens zorgen ervoor dat je de zin goed kunt lezen en zo de tekst beter kunt begrijpen. De meeste leestekens vind je aan het einde van de zin. Als een zin erg lang wordt, moet je soms een komma zetten. Ook bij een opsomming zet je tussen de verschillende delen van die opsomming een komma.

De volgende leestekens zijn de belangrijkste. Die moet **jij** kunnen gebruiken.

, de **komma** De komma is een pauzeteken en geeft aan dat je even moet stoppen, voordat je verder leest.

. de **punt** De punt laat zien dat de zin afgelopen is.

? het **vraagteken** Het vraagteken staat aan het einde van een vraagzin.

! het **uitroepteken** Het uitroepteken staat aan het einde van een zin waarin iemand iets roept of schreeuwt. Ook na een bevel komt een uitroepteken.

Bijvoorbeeld:

- Omdat wij een nieuw spel hebben gekregen, gaan we dat vanmiddag uitproberen.
- Het kind was erg blij met de mooie, nieuwe, rode bal.
- Dit is de nieuwste versie van RollerCoaster Tycoon.
- Kom jij vanmiddag ook gamen?
- Dat is gaaf!
- Kom ook!

De hoofdletter

Eigenlijk is de hoofdletter ook een leesteken, maar dan in de vorm van een letter. Een hoofdletter geeft aan dat er een **zin** begint of dat er een **naam** genoemd wordt. Als jij een hoofdletter schrijft, kan de lezer die informatie vaak goed gebruiken.

Voorbeelden van woorden die een hoofdletter krijgen, zijn:

- je eigen voornaam: Ymie
- je eigen achternaam: Koolstra
- de naam van je straat: Kastanjelaan 5
- de naam van je woonplaats: Maasdijk
- de letters in je postcode: 2403 JA
- de naam van je geboorteplaats: Kerkrade
- de naam van je geboorteland: Nederland
- de naam van je favoriete sportclub: Feyenoord
- de naam van je favoriete artiest: Gordon
- de naam van je favoriete boek: Kruimeltje

Je weet nu dat je namen met een hoofdletter schrijft. Maar ook de woorden die afgeleid zijn van die namen krijgen een hoofdletter:

Amsterdam en daarom: een **Amsterdamse** jongen

Japan en daarom: een **Japanse** auto

Afrika en daarom: een **Afrikaanse** marathonloper

Wel of geen hoofdletter?

In sommige veelvoorkomende woorden worden de hoofdletters steeds vaker verkeerd gebruikt. Leer die woorden daarom gewoon uit je hoofd.

de **Tweede Wereldoorlog**
station **Amsterdam-West**

in de maand **mei**
de **westenwind**

met **Kerstmis**

in de **kerstvakantie**